

AGROLOGI (AMK) -OPINTOJEN HALLINNOLLISEN SISÄLLÖN KEHITTÄMINEN

**Helena Tuuri-Tammela
Kehittämishankeraportti
joulukuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Helena Tuuri-Tammela	Julkaisun laji Kehittämishanke -raportti	
	Sivumäärä 25	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Agrologi (AMK) –opintojen hallinnollisen sisällön kehittäminen		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettaja korkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Anna Tall ja Mari Kolu		
Toimeksiantaja(t) Seamk –Ilmajoen yksikkö		
Tiivistelmä <p>Tämän kehittämishankkeen tarkoitus on löytää keinot ja suunnitella kehys, jonka avulla agrologien (AMK) koulutusvaiheessa palvellaan heidän tulevaa sijoittumista hallinnollisiin tehtäviin, koska suuri osa valmistuvien agrologien työnantajista on julkishallinnon sektorilta. Kehittämishankkeessa on suunniteltu agrologien hallinnollisten taitojen opetusta sekä julkisoikeudellisen näkökulman lisäystä.</p> <p>Kehittämistehtävässä on erityisalueena kunnallishallinto ja muut viranomaistehtävät julkishallinnossa. Erityinen näkökulma on myös ympäristösuojelullisilla asioilla, sillä monet agrologit työllistyvät kuntien maaseutuviranomaisiksi ja niissä ammattitehtävissä on omattava laajat ja kehittyvät tiedot ympäristöllisistä haasteista ja EU –velvoitteista.</p> <p>Agrologikoulutuksessa ei nykyisellään ole erikseen lainopillista koulutusta. Hallinnollisen toiminnan lainalaisuuden oppiminen jää joko kokonaan työntekijälle omatoimiseksi tai hänen työnantajansa harteille.</p> <p>Kehittämistehtävä viitoittaa myös ammattikorkeakoulun ja yliopistojen yhteistyötä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) hallinto, opetus, uudistus, maatalous, ammattitaito, julkisoikeus, toteuttamissuunnittelu		
Muut tiedot		

Author(s) Helena Tuuri-Tammela	Type of Publication Development project report	
	Pages 25	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title How to develop education of agronomist about public administration		
Degree Programme		
Tutor(s) Anna Tall and Mari Kolu		
Assigned by		
Abstract <p>The meaning of this development project report is to find methods and make a plan, what would help to develop polytechnical agronomist education and focus on public administration within the education.</p> <p>Employment prospects of agronomist are in public administration's local government or in organ of government so it is necessary to educate agronomists to know the view of subject to public law in their administrative authority work.</p> <p>The specialization of this plan is in local administration and all the other authorities work in public administration. One special view is the protection of the environment, because many of agronomist work in communities and agricultural industry administration with those environmental aspects. In those tasks they need to have very based education and announcement about environmental law and European public office and legislation.</p> <p>There is not any juridical education in agronomist educational sector. Worker has to learn the administrative duties all by him/herself or get the knowledge from his/her employer.</p> <p>One aim of this developmental task is also to mark out the co-operation with polytechnic and university in the future.</p>		
Keywords education, agronomist, public administration, agriculture, professional ability,		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN PERUSTELUT	6
3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAVOITTEET	7
4 YHTEISTYÖTAHOT	9
5 NYKYTILAN KUVAUSTA	9
5.1 Opetussuunnitelman tavoitteet	9
5.2 SeAMK Agrologien AMK koulutus nykyään	10
5.3 Hakumenettelystä	11
5.4 Bolognan julistuksen vaikutus	12
5.5 Vaasan Yliopiston ja Vaasan AMK:n yhteistyö	13
5.6 Esimerkki Pohjois-Savosta	13
5.7 Mahdollisuutena Avoin Yliopisto	14
5.8 Hakeminen yliopistoon	14
6 SELVITYKSET KORVAAVUUKSISTA	15
7 AVOIMEN VÄYLÄN KAUTTA	15
8 EHDOTELMA HALLINNOLLISISTA KOKONAISUUKSISTA	16
8.1 Opintosisällöt	17
8.2 Miten tämä kokonaisuus organisoitaisiin?	20
9 KOULUTUSPOLKUA ETSIMÄSSÄ	21
10 JOHTOPÄÄTÖS	24
 LÄHTEET	 25

1 JOHDANTO

Tämä kehittämishanke on osa ammatilliseksi opettajaksi pätevöitymistäni ja muodostaa kokonaisuudesta 10 opintopisteen osuuden. Kehittämistehtävän vaihtoehtoina oli joko oman opetustyön kehittämissuunnitelman tai oppilaitoksen pedagogisen kehittämissuunnitelman laatiminen. Koska minulla ei ole vakituista työpaikkaa oppilaitoksessa, oli lähtökohta kehittämishankkeen suunnittelulle haastava.

Yhdistäessäni oman pohjakoulutukseni ja nykyisten opettajapätevöitymisen ohella tekemieni julkisoikeudellisten ja hallinnollisten opintojen näkökulmat, sain mielenkiintoisen ajatuksen paneutua agrologien koulutuksen kehittämiseen.

Kehittämistehtäväni aiheena on löytää keinot, joilla koulutusvaiheessa palvelaan agrologien sijoittumista hallinnollisiin tehtäviin, koska suuri osa valmistuvien agrologien työnantajista on julkishallinnon sektorilta. Kehittämishankkeessa luodaan suunnitelma agrologien hallinnollisten taitojen opetukseen sekä lisätään agrologien koulutukseen julkisoikeudellista näkökulmaa.

Kehittämistehtävässä on erityisalueena kunnallishallinto ja muut viranomaistehtävät julkishallinnossa. Agrologit ovat pääasiassa oman tilan ohella työllistyneet kuntasektorille maaseutuviranomaistehtäviin sekä valtionhallintoon TE -keskuksiin. Lisäksi esimerkiksi vuonna 2008 Seinäjoelle sijoittuva maaseutuhallinnon valtion yksikkö on tärkeä valtion viranomaisen sekä mahdollinen alueen agrologiopiskelijoiden työllistäjä. Erityinen näkökulma kehittämistyössä on myös ympäristösuojelullisilla asioilla, sillä monet agrologeiksi valmistuvat työllistyvät kuntien maaseutuviranomaisiksi, jossa on omattava laajat ja kehittyvät tiedot ympäristöllisistä haasteista ja EU –velvoitteista.

Esitellessäni ajatukseni Seamk Ilmajoen yksikön johtajalle, Antti Pasilalle, hän suhtautui heti erittäin myönteisesti kehittämisajatukseni. Kehittämistyöni edetessä olin häneen sekä koulutuksia suunnittelevaan Anna Talliin sekä Irma Saarelaan yhteydessä palaverissa ja henkilökohtaisissa kontakteissa. Varsinaisen pohdinta- ja ehdotustyöni pohjautuu esimerkiksi sekä Turun ja Vaasan yliopistojen tutkintosääntöjen ja käytäntöjen pohdinnan kautta omien opintokokemuksieni siivittämään ajatuksiin. Lisäksi Ilmajoen yksikkö käynnisti neuvottelut opintoväylistä näihin yliopistoihin portaattoman jatkokoulutautumisen mahdollistamiseksi opiskelijoille.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN PERUSTELUT

Maatalousalan osaaminen on sidoksissa lukuisiin lakeihin. Erityisesti ympäristöalan lainsäädäntö on laaja ja monivaikutuksellinen viljelijäväestön työtehtävissä ja suurissa maatalousinvestoinneissa. Tätä oikeudellista perustaa ei mielestäni nykyisellään tarpeeksi huomioida opintoihin sisällytettävissä aineissa.

Etenkin kunnalliselle sektorille työskentelemään hakeutuvien maatalousalan osaajien tulee perehtyä julkista valtaa käyttävän organisaation lainalaisuuteen, omata laaja-alaiset taidot lainlainsäädännöstä ja lakien hierarkioista sekä hallinnon lainalaisuudesta oikeusperiaatteista.

Agrologikoulutuksesta valmistuvat henkilöt työllistyvät myös neuvontatehtäviin sekä itsenäisiksi maatalousyrittäjiksi, joissa on hyödyllistä omata myös oikeudellisia tiedonhallintataitoja.

Opetussuunnitelmien perusvisio on se, että oppilaitos tukee koulutustoiminnallaan vaikutusalueensa työ- ja elinkeinoelämää ja sen kehittämistä. Agrologi (AMK) koulutus on laajuudeltaan 240 op, mutta nykyisellään koulutuskokonaisuudessa ei ole erikseen lainopillista koulutusta, joten kyseisen aiheen sisällyttämistä alan opetussuunnitelmiin olisi välttämätöntä. Hallinnollisen toiminnan lainalaisuuden oppiminen jää joko kokonaan työntekijälle omatoimiseksi tai hänen työnantajansa harteille. Tämä ei voi olla lähtökohta nykyaikaisessa koulutuksessa, jonka tehtävänä on palvella työelämän kokonaistarvetta.

Kehittämistehtävän tarkoitus on myös viitoittaa myös ammattikorkeakoulun ja yliopistojen yhteistyötä. Ammatillisen ja akateemisen koulutuksen syvenevä ja toisiaan palveleva yhteistyö tuo työelämän vaativiin haasteisiin uutta ulottuvuutta ja omalta osaltaan lisää maakunnan koulutusasteen kohoamista, jos kannustava jatko-opiskelu ja siirtyminen ylempään korkeakoulututkintoon koetaan helpoksi ja palkitsevaksi.

Seamk Ilmajoen yksikkö, (kuten myös koulutusyhtymän pääasiallinen toimintapaikka Seinäjoki) sijaitsee etäällä Yliopistoista, joten sille on haettava muunlaista toimintatapaa, jossa hyödynnetään myös nykyaikaista tiedonsiirtotekniikka. Koulurakennusten fyysinen etäisyys ei voi olla nykyaikaisessa globalisaatiossa ja tekniikan kehityksessä este yhteistyölle.

3 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TAVOITTEET

Kehittämishankkeen tavoite on muuttuvan maatalousalan haasteisiin vastaaminen ja koulutuksen kehittäminen sekä Ilmajoen AMK -yksikön kilpailukyvyn parantaminen.

Tärkeä tavoite on lisätä alueellinen yhteistyötä yliopistojen kanssa. Kehittämistyössä linjataan mahdollisuudet Vaasan yliopiston (hallintotiede),

Turun Yliopisto (ympäristötiede) ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun Ilmajoen yksikön välisen yhteistyön aloittamiseen. Tavoitteena on sisällyttää agrologi (AMK) opiskelijoiden opetussuunnitelmaan hallinnollisten aineiden kokonaisuus sekä lisäksi vahvistaa ympäristötieteellisiä opintojen osuutta. Yhteistyöllä yliopiston ja ammattikorkeakoulun välillä yhdistetään myös alueellisia voimavaroja ja edistetään ammattikorkeakoulun toiminnan laadun kehittymistä ja monipuolistumista.

Yhteistyön sivutuotteena myös lisätään opetushenkilöstöjen vuorovaikutusta ja yhteisten henkilöresurssien käyttöä ammattikorkeakoulun ja yliopistojen välillä luoden uusia yhteistyö- ja toimintatapoja.

Tärkeä tavoite on parantaa ammattikorkeakoulusta valmistuvien agrologien hallinnollista ja julkisoikeudellista osaamista. Tulevaisuudessa voidaan myös kehittää koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa niin, että se mahdollisimman hyvin palvelee alueen yritystoiminnan, julkisen sektorin ja muun yhteiskunnan tarpeita ja sitä kautta avautuu uusia keinoja koulutus- sekä tutkimusyhteistyölle.

Kehittämistyö toivottavasti myös edistää ammattikorkeakoulutuksen tunnetuksi tekemistä ja sen vetovoimaa omalla toiminta-alueella.

Opintosuunnitelman uudistaminen kehittää AMK -tutkinnon sisältöä vastaten julkishallinnollisen työnantajan tarpeisiin. Tavoite on vastata elinkeinoelämän ja erilaisiin viranomaistehtävien luomiin haasteisiin.

Kehittämistyössä pyritään siihen, että mahdollisesti tuotetaan sellaisia opintojaksoja, jotka olisivat sisällytettävissä opiskelijan opintoihin korvaavuuksina, mikäli opiskelija hakeutuu myöhemmin yliopistoon suorittamaan kandidaatin ja/tai maisterin tutkintoa. Eräänä ulottuvuutena on siis elinikäisen oppimisen strategia. Yksi jatkotavoite Ilmajoen yksiköllä oli aloittaa neuvottelut joustavan koulutuspolun löytämiseksi ko. yksikön sekä Vaasan ja/tai Turun yliopiston välille.

4 YHTEISTYÖTAHOT

Kehittämishankkeen yhteistyötaho on Seinäjoen Ammattikorkeakoulun Ilmajoen yksikkö. Lisäksi on selvitetty opintojen tuottamista joko Vaasan yliopiston hallintotieteiden tiedekunnan toimesta tai Vaasan avoimen Yliopiston kokonaisuutena. Ilmajoen yksiköllä on jo yhteistyötä Turun avoimen yliopiston kanssa ympäristötieteen perusopintojen ostamisena osaksi maaseutu ympäristön erikoistumisopintoja.

5 NYKYTILA

5.1 Opetussuunnitelman tavoitteet

SEAMK - Maa- ja metsätalouden yksikkö tukee koulutustoiminnallaan vaikutusalueensa työ- ja elinkeinoelämää ja sen kehittämistä. Nämä tavoitteet määritellään valtakunnallisen opetussuunnitelman pohjalta. Tutkinnon suorittajan tulee omata monialaisen taitotiedon ja hallita laaja kokonaisuus, johon maatalous ja maaseutuyrittäjyys kytkeytyvät.

Opetussuunnitelmassa edellytetään myös, että maaseutualan tutkinnon suorittajan tulee pystyä toimimaan alansa lainsäädännön, määräysten ja sopimusten yhteistyökykyisenä toimijana. Maatalouden perustutkinnon tavoitteena on siis tuottaa laaja-alaista ja monipuolista ammattitaitoa. Valinnaiset opinnot mahdollistavat erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon sekä pätevoitymisen alansa arvostetuksi osaajaksi. Tavoitteena on koulutus, jonka avulla opiskelija pystyy työskentelemään tehtävissä sekä kehittämään ammattitaitoaan läpi elämän. (OPS,2001)

5.2 SeAMK Agrologi AMK) koulutus nykyään

Agrologeja työskentelee monissa eri tehtävissä mm neuvojana, hallinnon, koulutuksen ja tutkimustoiminnan asiantuntijana, maaseudun kehittäjänä, kaupan palveluksessa sekä mautiloilla ja maaseutuyrityksissä. (Seamk, 2007)

AMK agrologin tutkinnon opiskelu (laajuus 240op) kestää pääsääntöisesti neljä vuotta, joista ensimmäisenä ja toisena opiskeluvuotena opiskellaan kaikille yhteisiä perusaineita ja ammatillisia aineita (mm. tietotekniikka, ruotsin ja englannin kieli, matematiikka, biologia ja ympäristönsuojelu, kasvitutannon ja kotieläintuotannon perusteet, tekniset aineet, ekonomia ja metsätalous). (Seamk, 2007)

	Perusopinnot 33 op	Ammattiopinnot 81 op	Vapaasti valittavat opinnot 15 op	
1. lukuvuosi	- ammatillinen kasvu	- kasvitutanto	Vapaasti valittavat opinnot voidaan suorittaa myös jossain muussa vähintään ammattikorkeakoulu- tasoisessa oppilaitoksessa	
Maatila- harjoittelu 21 op (kesä)	- tietotekniikka	- kotieläintuotanto		
	- luonnontieteet	- metsätalous		
	ja matematiikka	- ekonomia		
	- äidinkieli	- tekniset aineet		
	- kielet ja viestintä	- neuvonta		
2. lukuvuosi	- menetelmäopinnot	- biologia ja ympäristönsuojelu		
Kenttäjakso 10 op (kesä) (sisältyy ammattiopintoihin)		liiketalous		
3. - 4. lukuvuosi		Erikoistumisopinnot		
Erikoistumisharjoittelu 18 op		MM.Kasvi- ja kotieläintuotanto, maaseutu ympäristö, maataloustekniikka sekä maatilalan liikkeenjohto ja tuotannon suunnittelu		Opinnäytetyö

Kuvio1 Agrologiopinnojen ohjeellinen eteneminen
lähde: <http://www.seamk.fi/?depid=882>

Ensimmäisen opintovuoden jälkeisenä kesänä on mautilaharjoittelu ja toisen opintovuoden jälkeisenä alkua- ja loppukesänä on ”kenttäjakso”, jolloin sovelletaan koulutilalla käytännössä talven aikana tulleita teoretietoja. (Seamk,2007)

Kolmantena opintovuotena keskitytään ammatillisiin syventäviin opintoihin, joita voi valita 50 opintopistettä. Syventävissä kokonaisuuksissa voi erikoistua mm. sikatalouteen, perunantuotantoon, maaseutuympäristöön, vesitalouteen, ympäristötekniikkaan, maatilan liikkeenjohtoon ja tuotannon suunnitteluun, maaseudun kehittämiseen ja tuotantoeläinten terveydenhuoltoon. (Seamk, 2007)

Kolmannen opintovuoden jälkeisenä kesänä on erikoistumisharjoittelu, joka kestää 75 päivää ja ajoittuu touko – elokuulle. Opinnäytetyö (15op) tehdään opintojen loppuvaiheessa. (Seamk, 2007)

Kuten tästä esittelystä ja kuviosta 1 voimme päätellä; Agrologien ammatilliseen koulutukseen ei nykyisellään sisälly julkisoikeudellista ja hallinnollista opetusta. Lisäksi, kun pohdintaan kokonaisuudetta myös työnantajan näkökulman avulla, saamme yhtälön, joka on puutteellinen. Sektorit, johon agrologit melko usein työllistyvät ovat viranomaisia, jotka käyttävät julkista valtaa ja valmistelevat erilaisissa hallinnollisissa tehtävissä yrittäjien –maanviljelijöiden- asioita. Merkittävin säädös on Suomen Perustuslaki 2§, joka säättää, että kaiken julkisen viranomaisen toiminnan tulee perustua lakiin ja lakia on tarkasti noudatettava. Silti agrologeille ei koulutusvaiheessa juurikaan anneta viranomaistehtävissä tarvittavia julkishallinnollisia oppeja. Mielestäni tämä on iso puute.

5.3 Hakumenettelystä

Nuorten ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin koulutusohjelmiin haetaan valtakunnallisessa yhteishaussa keväällä tai syksyllä ja aikuiskoulutuksena toteutettavaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen haetaan aikuiskoulutuksen yhteishaussa. Lisäksi ylempään AMK-tutkintoon johtavan koulutuksen on eri hakuajat. (Seamk, 2007)

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma (myös aikuiskoulutus) ohjeellinen eteneminen hahmotetaan kuviossa yksi. Maaseutuympäristön erikoistumisopinnoissa (erillinen haku) suoritetaan Turun avoimen yliopiston tuottamia ympäristötieteen perusopintoja, joista pakollisia ovat Ympäristönsuojelun lainsäädäntö (3op) sekä Ympäristöekologia (3 op). Lisäksi muita ympäristötieteen perusopintoja voidaan sisällyttää osaksi valinnaisia opintoja. Opiskelija voi kurssimaksuun sisältyen suorittaa ympäristötieteen oppon.

Lisäksi agrologi AMK -tutkintoon voidaan sisällyttää korvaavuuksina muitakin avoimessa yliopistossa suoritettuja kursseja. Korvaavuudet päätetään erikseen kokonaisuudesta ja soveltuvuudesta riippuen.

5.4. Bolognan julistuksen vaikutus

Opetusministeriön (2007) linjaa, että ammattikorkeakoulujen tehtävä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin tukien alueen kehitystä, elinkeinoja ja työelämää.

Opetusministeriön (2007) tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna. Tätä linjataan Bolognan julistuksessa. Bolognan julistus on 29:n eurooppalaisen opetusministerin Bolognassa kesäkuussa 1999 allekirjoittama asiakirja, jonka tavoite on luoda yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä.

Tavoitteeseen pyritään seuraavin keinoin: ymmärrettävät ja yhdenmukaiset tutkintorakenteet, opintojen yhteensopivien mitoitussjärjestelmien käyttöönotto, liikkuvuuden lisääminen (opiskelijat, opettajat, tutkijat, henkilökunta), laadunarvioinnin eurooppalainen ulottuvuus sekä korkeakoulutuksen eurooppalainen ulottuvuus, jonka avulla monipuolista kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista tiivistetään. (OPM, 2007)

5.5 Vaasan Yliopiston ja Vaasan ammattikorkeakoulun yhteistyö

Tämän kehitystehtävän selvitystyön aikana maakuntalehdissä uutisoitiin, että Vaasan yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu suunnittelevat ainutlaatuista korkeakouluyhteistyötä, jonka tavoitteena on joustavien koulutuspolkujen toteuttaminen ammattikorkeakoulututkinnosta yliopistoon sekä myös yhteisten resurssien hyödyntäminen tukipalveluissa sekä koulutus- ja tutkimustoiminnassa. Tämänkaltaisen yhteistyön voidaan todeta olevan myös Bolognan julistuksen seurausta.

Kokemuksia ammattikorkeakoulun ja yliopiston yhteistyöstä on lähialueella jo siis hieman hankittu. Vaasanseudulla fyysisen etäisyyden kuitenkin ollessa lyhyt, joten voisi olla helppoa löytää toimiva yhteistyö, mutta todellisuudessa käytäntöjen siirto yli maakuntarajan vaatii kuitenkin hieman erilaisen lähestymisen ja tahtotilan.

5.6 Esimerkki Pohjois-Savosta

Esimerkiksi tiivistä yhteistyöstä sopii hyvin konsortiohanke Kuopion Yliopiston ja Savonia –ammattikorkeakoulun välillä. Hankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuudet yhteistyön tiivistämiseksi korkeakoulukonsortioksi, jossa korkeakoulut yhdistävät voimavarojaan, nostavat tehokkuuttaan sekä terävöittävät tehtäviään ja profiiliaan (P-S, 2007). Pohjois-Savon korkeakoulut ovat selvittäneen JOPS eli joustava opintoketju –hankkeella opiskelijoidensa mahdollisuuksia siirtyä joustavasti korkeakoulusta toiseen ensimmäisen tutkinnon suorittamisen jälkeen. Hanke on toteutettu ESR rahoituksena ja sen loppuraportti on julkaistu 12.3.2006 Kuopion yliopistolla. (Kuopio yo, 2007)

5.7 Mahdollisuutena Avoin Yliopisto

Avoimessa yliopistossa ei ole pohjakoulutus- tai ikävaatimuksia, joten sitä kautta on yliopistollisten opintosuoritusten hankkiminen mahdollista jokaiselle, vaikkakin opinnot ovat maksullisia. Opiskelijaksi voivat ilmoittautua siis ihan jokainen yliopistotasoisista opinnoista kiinnostunut. Opiskelijaksi ilmoittaudutaan suoraan siihen oppilaitokseen, joka järjestää kyseisen opinnon opetuksen. Ilmoittautumisajat ja opintojen hinnat vaihtelevat. Avoimen Yliopiston väylän kautta on mahdollisuus tutkinnon suorittamiseen. (Turku yo, 2007)

5.8. Hakeminen yliopistoon

Vaasan Yliopistoon haetaan yliopiston hakuoppaiden ohjeiden mukaan ja osallistutaan pääsykokeisiin. Lisäksi yliopiston erillishaussa voivat hakea yliopistoon esimerkiksi ne, joilla on jo alempi korkeakoulututkinto. Vaasassa voidaan suorittaa useita erilaisia tutkintoja. (Vaasan Yliopisto, 2007)

Sama hakumenettely on pääsääntönä muissakin suomalaisissa yliopistoissa. Jokainen yliopisto julkaisee omat hakuoppaat ja ohjeensa omien aikataulujensa mukaisesti.

Tulevaisuudessa on tärkeää kehittää erillishakuja sellaisiin koulutusohjelmiin suuntautuville opiskelijoille, joilla on jo vahva alempi korkeakoulututkinto ja peruskoulutus.

6 SELVITYKSET KORVAAVUUKSISTA

Kun esimerkiksi agrobiologi päättää hakeutua yliopistoon, on hänen mahdollista saada hyväksi luetuksi joitakin tutkintoonsa sisältyviä aineita. Esimerkiksi vapaasti valittaviin opintoihin voidaan sisällyttää osa (esimerkiksi yhteensä 20op) suoraan AMK-tutkinnosta opinto erittelemättä. Lisäksi hyväksi voidaan lukea tutkintotodistuksen perusteella tarkastellut suomenkielen, tietojenkäsittelyn ja tilastotieteen opintoja sekä opintomäärän perusteella myös 2. ja 3. kielen opintoja. Kieliopintoja täydennetään, ellei tarvittava kielen opintopistemäärä (esimerkiksi 5op / kandidaatin tutkinto) täyty.

Muiden mahdollisten hyväksi luettavien suoritusten ratkaisu on tapauskohtaista ja riippuu suoraan siitä, mikä on aikaisemmin tehtyjen opintojen sisällöllisen vertailun tulos yliopistolla vaadittavaan kurssiin nähden. Mitään suoraan sovellettavaa kehystä tai ohjetta tähän ei ole, vaan korvaavuudet ratkotaan yksittäistapauksina. Mikäli opiskelija on suorittanut avoimen yliopiston opintoja, voidaan niitä sisällyttää tutkintoon esimerkiksi sivuaineopintoina, elleivät ne liity suoraan pääaineeseen.

7 AVOIMEN VÄYLÄN KAUTTA

Jos henkilö on suorittanut avoimessa yliopistossa opintoja – kuten vaaditut aineen perusopinnot 25op ja aineopinnot 35op – sekä sivuaineeksi sopivia perusopintokokonaisuuden suorituksia sekä kieliopintoja: hän voi hakeutua avoimen yliopiston väylän kautta koulutusohjelmaan. Esimerkiksi lukuvuonna 2007 – 2008 Turun yliopiston matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta aloitti ympäristötieteen koulutusohjelman, johon valittiin kuusi opiskelijaa. Kyseessä on pilottivuosi, joten väylän kriteerit voivat muuttua koulutusohjelman jatkuessa. Koulutusohjelmassa on mahdollista suorittaa luonnontieteiden kandidaatin tutkinto pääaineena ympäristötiede. (Juslin L, 2007)

Tämän LuK-tutkinnon mahdollistama opiskelu avaa mahdollisuuden myös SeAMK Ilmajoen yksikön opiskelijoille. Jos agrologi koulutuksensa aikana opiskelija tekisi mm avoimen yliopiston opintoja ja jatkaisi niitä vielä tutkinnon jälkeen, voisi väylästä löytyä keino suorittaa luonnontieteen kandidaatintutkinto. Kieliopinnot voidaan hyväksi lukea edellisestä tutkinnosta, joten päällekkäistä opintojen osuutta voidaan vähentää ja tehostaa opintoja suunnaten voimavaroja alalle olennaisen tiedon hankintaan. Kuitenkin pääsääntö on, että yksittäisiä opintoja ei hyväksi lueta useisiin eri tutkintoihin. Ilmajoen yksikkö ja Turun Yliopiston neuvottelevat virallisesti LuK väylästä yksikköjen välille.

8 EHDOTELMA HALLINNOLLISISTA KOKONAISUUKSISTA

Kehittämistehtävän pohjaidea kumpusi Agrologi (AMK) opinnoistani ja yliopistollisista opinnoistani sekä Turun avoimessa yliopistossa että Vaasan Yliopistossa saamani kokemukseni kautta. Haasteellisempänä olen nähnyt nimenomaan sen, miten pitäisi yhdistää näiden alojen resursseja siten, että nykyinen agrologikoulutus voisi sisältää sujuvasti myös hallinnollisia oppiaineita.

Monet agrologeiksi valmistuvat työllistyvät julkisen sektorin tehtäviin ja näissä tehtävissä vastaavat hallinnollisista valmisteluista ja päätösten tekemisestä sekä niiden toimeenpanosta. Tätä työelämän taustaa vasten puntaroituna koen nykyisen opetussuunnitelman sisällölliset painotukset vajaiksi huolimatta siitä, mitä valtakunnallinen opetussuunnitelma tavoittelee asettamalla määritelmän ”vastata työelämän tarpeisiin”.

8.1 Opintosisällöt

Mielestäni agrologien opintosuunnitelmaan tulee sisällyttää vähintäänkin vapaasti valittaviin opintokokonaisuuksiin seuraavia opintoja:

Julkisoikeuden perusteet	5 op
Kunnallisoikeus	5 op
Hallinto-oikeus	6 op
Virkamiesoikeus	5 op
Ympäristö oikeus	5 op
julkisen talouden perusteet	4 op
YHT	30 op

Kyseinen opintokokonaisuus vastaa Vaasan Yliopiston hallintotiedekunnan tuottamaa julkisoikeuden perusopintoja vahvistettuna ympäristöoikeuden kokonaisuudella. Näistä opinnoista julkisoikeuden perusteet tulisi olla pakollinen opintokokonaisuus kaikille agrologi-opiskelijoille. Muut voisivat olla syventäviä tai erikoistumisopintoja.

Vaasan Yliopiston tutkintorakenteen mukaiset opinnot soveltuvien osin mukailtuina sopivat esimerkiksi liitettäväksi Agrologi (AMK) opetussuunnitelmaan hahmotetaan seuraavin ehdotuksin opintojen sisällöstä, laajuudesta ja suoritustavasta:

Julkisoikeuden perusteet 5 op

- Kokonaiskuva Suomen oikeusjärjestyksestä ja rakenteesta, EU-oikeuden perusteet, oikeudellisen tiedonhaku ja lähteiden käyttö. Lakien hierarkia. Perusoikeudet. Kirjallisuus esim Vaasan yliopisto käyttää kirjaa Husa & Pohjolainen: Julkisen vallan oikeudelliset perusteet. Johdatus julkisoikeuteen. Helsinki 2002. ja Ojanen EU-oikeuden perusteita. Helsinki 2005. Lisäksi kokonaisuuteen liittyy Suomen Perustuslaki. suoritus tapa: TENTTI

Hallinto-oikeus 5op

- Kokonaiskuva hallintomenettelyssä noudatettavista hallinto-oikeudellisista periaatteista ja hallintotoiminnan oikeudellisesta sääntelystä sekä oikeussuojasta hallinnossa.

- Hallinto-organisaation oikeudelliset perusteet ja viranomaisten toimivaltasuhteet, päätösesitys ja hallintoharkinta, hallintomenettely,

- Oikeussuojakeinot ja muutoksenhakujärjestelmä.

Hallintolaki ja soveltuva kirjallisuus esimerkiksi Mäenpää: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet. Helsinki 2003.

Suoritustapa: TENTTI

Kunnallisoikeus 5 op

- Kokonaiskuva kunnallishallinnon rakenteesta, toiminnasta ja toimintaperiaatteista.

- Kunnan hallintokoneiston rakenne, hallintoelimet, niiden tehtävät ja toimivaltasuhteet,

- Kuntalaisen asema ja oikeudet, kuntien yhteistoiminta, kunnan ja valtion väliset suhteet sekä muutoksenhakujärjestelmä.

Kirjallisuus: Harjula & Prättälä: Kuntalaki. Helsinki 2004. soveltuvin osin

Heuru, Mennola & Ryyänen: Kunnallinen itsehallinto. Helsinki 2001.

Kuntalaki.

Suoritusta: TENTTI

Virkamiesoikeus 5 op

Perehdyttää virkamiehen oikeudelliseen asemaan, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä palvelussuhteen ehtojen määräytymiseen, virkasuhteeseen ja virkaehtosopimukseen liittyvien oikeusriitojen ratkaisumenetelmiin.

- Virkamiehen oikeudellinen asema, virkasuhde, virkamiehen oikeudet, velvollisuudet ja vastuu, virkaehtosopimusjärjestelmä.

Kirjallisuus: Koskinen & Kulla: Virkamiesoikeuden perusteet. Helsinki 2005.

Harjula & Prättälä: Kuntalaki. 6. luku. Helsinki 2004.

Mäkinen & Hirvonen: Kunnallisen viranhaltijan oikeudellinen asema, 2006

Suoritustapa TENTTI

Ympäristö oikeus

Voitaisiin suorittaa myös yhteistyössä Turun Yliopiston kanssa, soveltuva kirjallisuus

Suoritustapana esimerkiksi oppimispäiväkirja ja lakitentti

Julkisen talouden perusteet 4 op

- Julkisyhteisöjen ja julkisten laitosten budjettitalouden oikeudellisista perusteet sekä varainkäytön suunnittelu, järjestely ja valvonta. Tutustuminen talousarvioihin (valtio ja kunta), julkisen talouden tehtävät ja rakenne sekä julkistalouden oikeudelliset perusteet.

Kuntalaki soveltuvien osin sekä soveltuvaa kirjallisuutta.

Suoritustapa: oppimispäiväkirja.

Mikäli kyseisen ehdotelmia suoritettaisiin oheisella tavalla hahmotettuna käyttäen perusmateriaalina myös Vaasan Yliopistollakin käytössä olevalla oppimateriaalilla, suoritukset varmasti hyväksyttäisiin korvaaviksi opinnoiksi, jos kyseinen opiskelija hakeutuisi myöhemmin yliopistoon.

Ellei opintokokonaisuuksia sisällytetä opetussuunnitelmaan, voitaisiin ne järjestää julkisoikeudellisina erikoistumisopinnoina, jolloin ne toisivat hyvän täydennyksen myös opiskelijalle hänen hakiessaan työtehtäviä julkishallinnosta. Lisäksi erikoistumisopinnot olisivat mahdollisia niille, jotka ovat jo valmistuneet. Tämä olisi hyvä keino ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestämiseksi.

Mikäli opiskelija suorittaa avoimen yliopiston kautta kursseja, tulevat ne siinä tapauksessa lähes pääsääntöisesti itse maksettavaksi. Suomalainen perusoikeus on maksuton perusopetus, jota periaatetta noudatetaan hyvin pitkälle myös ammatillisessa koulutuksessa, joten opintokokonaisuuden linjaamisessa mukaan agrologiopintoihin tulisi olla maksuttomuuden periaatteen mukainen ratkaisu.

8.2 Miten tämä kokonaisuus organisoitaisiin?

Vaihtoehto opintojen tarjoamiseen on käytännössä kolme. Ensinnäkin opetus voidaan tuottaa omana toimintana, jolloin oppilaitos tuottaisi opintojaksot omana toimintana. Tällöin oppilaitokseen tulisi saada pätevä opettaja aihekokonaisuutta koordinoimaan, luennoimaan sekä tentit organisoimaan. Toisena vaihtoehtona on, että kurssit järjestetään yhteistyötoimintana, jolloin oppilaitoksella olisi oma luennoitsija ”tutorina” ja tentit ostetaan yliopistolta. Kokonaisuus voidaan tuottaa myös tilaaja-tuottaja mallilla, eli oppilaitos tilaa kurssit ostopalveluna vaikkapa Vaasan avoimesta yliopistosta

Hakalan (2007) mukaan tällä hetkellä Vaasan Yliopiston hallintotieteiden tiedekunnalla ei ole valmiuksia tämänkaltaiseen toimintaan, vaan joustavin järjestely on avoin yliopisto. Jos ja kun Ilmajoen yksikkö päättää oheisen kaltaiset opinnot käynnistää, niin sen tulisi saada kokonaisuudesta hakemus avoimeen yliopistoon viimeistään helmikuun aikana. Hakemus käsiteltäisiin Vaasan yliopiston ja avoimen yliopiston opetustarjontaneuvotteluissa tiedekunnassa.

Jos opetus järjestyy, avoin yliopisto tekee yhteistyösopimuksen järjestävän organisaation kanssa. Opetus voisi aikaisintaan siis alkaa syksyllä 2008. Tällä hetkellä julkisoikeuden professori ei vielä pystynyt sanomaan, onnistuisiko kyseiset opinnot kokonaan suorittaa niin sanotuksi etäopiskeluna, jolloin pelkät tentit suoritettaisiin yliopistolla. (Hakala S, 2007)

Järjestävä organisaatio vastaa opetuskuluista (opetus, matkat yms) ja lisäksi avoin perii opiskelijakohtaisen rekisteröintimaksun (v2007 34 €).

Opetuspalkkio muodostuu yliopiston sivutoimipalkkio ohjeistuksen mukaan siten, että luento-opetuksesta opettaja saa korvausta oppiarvon ja aseman mukaan tietyn korvauksen / tunti ja harjoitustunneista erilaisen korvauksen per tunti. Luentopalkkio sisältää tentinteko ja -korjaus palkkion. (Hakala S, 2007)

Erillisestä kirjallisuuskuulustelusta opettajalle maksetaan sekä tenttikysymysten laadinnasta että tentinkorjauspalkkio tietty korvaus per opiskelija. (Hakala S, 2007)

(Tarjouksen hinnat poistettu palautettavasta raportista, HTT)

9 KOULUTUSPOLKUA ETSIMÄSSÄ

Tämän kehittämishankkeen alustavassa keskustelussa toiveena Ilmajoen yksiköllä oli, että pystyisin opintojen suuntaamisen ja kokonaisuuden ehdotuksen lisäksi etsimään väyliä joko Turun Yliopiston ja/tai Vaasan yliopiston suuntaan siten, että opiskelija pystyisi joustavasti koulutuspolulla siirtymään AMK -tutkintonsa jälkeen yliopistolliseen koulutukseen.

Vastaavanlaisia hankkeitahan on jo. Esimerkiksi Vaasan Yliopisto yhdessä Vaasan ammattikorkeakoulun kanssa on käynnistänyt tämän suuntaista yhteistyökuviota.

Neuvotteluyhteys Turkuun on avattu virallisesti kevään 2007 aikana. Koska minä en ole "virallinen taho", joka voisi neuvottelut hoitaa ja enkä voi yksittäisenä henkilönä asiassa toimia, on neuvottelut tehty kyseisten laitosten johtajien tasolla.

Käytännössä tämänkaltaisen koulutuspolun avaamiseksi Vaasan Yliopiston ja Ilmajoen yksikön välille vaativat johtajatason avaukset ja yhteistyöpäätökset

on tehtävä virallisesti oppilaitoksen hallinnossa. Eli Seinäjoen koulutuskuntayhtymän hallituksen tulisi ottaa asiaan myös kantaa. Asialle tulisi perustaa oma työryhmä, joka sitä valmistelisi. Työryhmän tehtävänä olisi laatia ehdotus konkreettisista toimenpiteistä, miten ammattikorkeakoulu ja yliopisto voisivat tehdä yhteistyötä koulutuksessa ja tutkimuksessa. Nykyisellään eivät esimerkiksi Turun ja Vaasan Yliopistojen tutkintosäännöt kerro opintojen korvaavuuksista mitään tarkkaa tietoa, vaan ne ratkotaan aina tapauskohtaisesti kyseisten opintojen sisältöjä vertaillen.

Korkeakoulujen kehittämiseen kohdistuu paineita, koska pienentyvät ikäluokat ja kasvavat kansainväliset haasteet luovat muutospaineita sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti. Työelämän tarpeiden ennakoiminen ei ole helppoa, koska muutokset ovat jopa erittäin nopeita. Alueen korkeakouluilla on tärkeä rooli palvella alueen työelämän tarpeita ja tarjota korkeatasoista koulutusta myös alueen väestölle, joten koulujen päätöksillä on pitkälle tähtääviä vaikutuksia.

Koulutuksen on oltava edelläkävijämäistä, joten rohkeita, eri osapuolia palvelevia vaihtoehtoja tulee kartoittaa ja toteuttaa. Lisäksi sekä käytännöntaitoja että teoreettista osaamista on osattava molempia tarjota sopivassa suhteessa. Mustasukkaisuutta omista toimintarajoista ei kannatta kylvää, sillä synergia etu palvelee jokaista.

Yhteistyön pääperiaatteet voisivat olla:

- 1) Yhteistyökoulutusten autonomisen aseman säilyttäminen
- 2) Yhteistyön kahdensuuntaisuus
- 3) Sujuvan kahdensuuntaisen koulutuspolun löytäminen
- 4) Antoisan lisäarvon tarjoaminen koulutukseen
- 5) Päällekkäisyyksien poistaminen
- 6) Alueen elinkeinoelämän muuttuviin ja kehittyviin tarpeisiin vastaaminen
- 7) Työelämän ohessa toisen tutkinnon suorittamisen kannustavuus
- 8) Yksittäisten kurssien suorittamisen joustavuutta kahdensuuntaisesti yhteistyöorganisaatioissa

- 9) Joustavat opintojen jatkamisen mahdollisuudet tutkinnosta toiseen, eli ei pelkästään AMK -tutkinnosta yliopistolliseen koulutukseen VAAN MYÖS toisinkin päin.
- 10) Korvaavuuksien sääntöjen uutta tarkastelu ja eri tutkintojen sisältämien kurssien sisällöllisyyksien vertailukelpoisuuden helpottaminen
- 11) Tarpeellisista resursseista opinto-ohjauksessa huolehtiminen
- 12) Yhteistyötä palveleva ja opiskelijoille tasapuolinen erillisvalinnasta huolehtiminen
- 13) Selkeätä yhteistyön pelisäännöt (mukaillen Töyrylä P, 2007):
  - a. Sopia tarpeellisista pelisäännöistä ja menettelytavoista
  - b. Yhteistoiminnalle on löydettävä sopiva ja järkevä muoto, joista vapaaehtoinen, ei-juridinen muoto tunnetaan nimellä konsortio. Konsortio on joustavaa, jossa toiminta liitetään kunkin osallistujan liiketoimintaan, koska lainsäädäntö ei tunne konsortiota.
  - c. Toimintatavoista on hyvä sopia heti yhteistyön alkuvaiheessa ja yhteydenpidon on oltava toimivaa. Lisäksi on syytä sopia työskentely-tavoista, määritellä yhteydenpitovälineet ja sopia tiedon jakamisesta.
  - d. Yhteistyötoiminnan alkaessa kannattaa laatia myös sopimus, jolla ennakoidaan ja ehkäistään mahdollisia yhteistyön ongelmatilanteita.

10 JOHTOPÄÄTÖS

Kehittämistehtävääni ei ole saatavissa ”tämän enempää” konkreettiseksi toiminnaksi, koska ehdotteleman ja pohtimani muutokset tarkoittavat Agrologi –koulutuksen opintosuunnitelman muuttamista tai kokonaan erillisten hallinnollisten erikoistumisopintojen organisointia. Asia etenee omalla vauhdillaan virallisissa rattaissa.

Mikäli hallinnollisia opetuskokonaisuuksia (hahmoteltu osassa 8) aiotaan toteuttaa, tulee tehdä ratkaisu siitä, miten opetus järjestetään. Jos tuottajana toimisi Vaasan avoin yliopisto, on ensi kevääksi laadittava suunnitelma sekä hakemus, että kyseisen kaltainen kokonaisuus voitaisiin avoimen yliopiston toimintana aloittaa aikaisintaan syksyllä 2008.

Lisäksi koulutuspolun selvittäminen ammattikorkeakoulun ja yliopiston välille vaatii viralliset päätökset. Olen hahmotanut siihen joitakin asioita, joita tulisi huomioida. Opinto-ohjauksessa voisi kuitenkin pikaisesti markkinoida Turun yliopiston aloittamaa LuK -tutkinto mahdollisuutta, jos avoimen yliopiston väylä tähän alempaan korkeakoulututkintoon kiinnostaa.

Käytännössä siis seuraavaksi tarvitaan virallisia linjauksia ja päätöksiä, mikäli koulutuksen järjestäjä on samaa mieltä kuin tämän kehityksellisen haasteen esittäjä siitä, että agrologien koulutus tarvitsee hallinnollista lisäystä. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee tehdä virallisen päätöksen yhteistyökuvioiden etsimisestä.

Jatkossa olen käytettävissä kehittämistyön koordinoinnissa, mikäli molemminpuoliset resurssit ja tahtotila löytävät toisensa.

Vaikutukset hallinnollisten opetuskokonaisuuksia hyödyistä näkyisivät taatusti agrologien julkisoikeudellisena ammattitaitona, joka lisää Ilmajoelta valmistuvien agrologien kysyntää ja laadukkaan koulutuksen arvostusta.

LÄHTEET

Hakala, S. 2007. Sähköpostiviesti 22.03.2007. Vastaanottaja Tuuri-Tammela H. Vaasan yliopiston avoin yliopiston opintopäällikön vastaus kurssitiedusteluihin liittyen tämän kehittämishankkeen selvityksiin.

Juslin, L. 2007. Sähköpostiviesti 21.03.2007. LuK -tutkinto sekä avoin väylä yliopisto-opiskeluun. Vastaanottaja Tuuri-Tammela H. Suunnittelijan vastaus.

Kuopio yliopisto. JOPS-hanke kartoitti opintoketjun joustavuutta. Viitattu 04.04.2007.

<http://www.kampus.uku.fi/tiedotteet/tiedote.shtml?v=2006&tied=114233884222327>

Maatalousalan perustutkinnon valtakunnallinen opetussuunnitelma (OPS). Viitattu 5.4.2007.

http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/ops/maatalous_korjattu05062001.pdf

Opetusministeriö. 2007. Bolognan prosessi. Viitattu 25.04.2007.

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/index.html>.

POhjois-Savon konsortio. 2007. Viitattu 3.4.2007.

<http://www.pskkk.fi/esittely.shtml>

SeAMK. Hakeminen ammattikorkeakouluun. Viitattu 25.4.2007.

<http://www.seamk.fi/?Deptid=98>.

Suomen Perustuslaki 731/1999

Turun Avoin Yliopisto. Hakeminen Yliopistoon sekä Tutkintosäntö. Viitattu 25.4.2007.

http://www.tkk.utu.fi/avoin/opiskelijapalvelut/ilmoittautuminen_opiskelijaksi/index.html

Turun Yliopisto. Avoin väylä: LuL. Viitattu 15.4.2007

http://www.tkk.utu.fi/avoin/opetustarjonta/oppiaineet_ia_opetusohjelmat/ymparistotiede/index.html

Turun Yliopisto. Opinto-opas & Tutkintosäntö. 2006-2007.

Vaasan Yliopisto. Opinto-opas & Tutkintosäntö. 2006-2007.

Vaasan Yliopisto. Hakeminen Yliopistoon. Viitattu 24.4.2007.

<http://www.uwasa.fi/hakeminen/>

Töyrylä, P. 2007. Consulting Union Ltd Oy. Yhteistyön pelisäännöt. Viitattu 25.3.2007.

<http://www.consunion.fi/artikkeli5pelisaannot.pdf>,